

METROPOLLERDE YEREL KİMLİĞİN SÜRDÜRÜLMESİ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM SÜREÇLERİNİN GÜNCEL KENT YAKLAŞIMLARI EKSENİNDE İRDELENMESİ

Kübranur KALEMCI^{1*}, Orhan HACIHASANOĞLU²

¹: Özyeğin Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kent ve Mimarlık Yüksek Lisans Programı.

²: Özyeğin Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Mimarlık Bölümü.

Özet

Günümüz sürecinde kentlerde küreselleşme ve modernizme bağlı olarak; planlama ve tasarım boyutunda meydana gelen idealize yaklaşım, homojen kent ve mekanlarda özgün kimliğin kaybı, günümüz modern kentlerinin ana problemi olmaktadır. Küreselleşmenin ana etken olduğu bu dönemde, özellikle yoğun nüfuslarıyla dikkat çeken metropoller, hızlı yer değiştirme süreçleri ve tüketimin ön planda olduğu, giderek yerel yer duygusunu kaybetmeye yüz tutmuş mekanlar olarak nitelendirilebilir. Bu süreçte mahalleler, toplumların dayanışma duygularını ve kültürel kimliklerini sürdürmelerine olanak tanıyarak, yerel kültürün korunması açısından kritik bir rol oynar. Ancak, metropoldeki yoğun yer değiştirme süreçlerinde göçlerin de etkisiyle, mahalleler zaman içinde dinamik bir değişime uğrar ve bu değişim, yerel kimliğin evrimini belirleyen önemli bir faktör haline gelir. Bu durum geleceğin kentlerinin kültürüne, tarihine, ürünlerine sahip çıkarak, kendi kendine yetebilen, yerel kültürünü koruyan ve yaşam kalitesini arttırmayı hedefleyen bütüncül bir yaklaşım içermesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu hedef doğrultusunda çalışma, küreselleşme ve göç sürecinden etkilenen yerel kimliğin metropoldeki sürdürülebilirliğini ele alarak, konuyu yerel değerleri korumaya odaklanan güncel kent yaklaşımları ve temel felsefeleri üzerinden değerlendirecektir. Çalışma bu bağlamda ‘‘Metropollerdeki küreselleşme ve hızlı değişim süreçlerinin, yerel kimliklerin sürdürülebilirliği üzerindeki etkisi nedir? Küreselleşme ve göç süreçlerinin etkilediği yerel kimlik, kentlerde nasıl sürdürülebilir hale getirilebilir ve bu süreçte güncel kent yaklaşımlarının rolü nedir?’’ sorularının yanıtını arayacaktır. Çalışmada başvurulan yöntem literatür taramasıdır. Tümevarım yönteminden yola çıkarak, yerli ve yabancı olmak üzere makale, tez, kitap ve internet kaynakları taranarak, bulguların değerlendirilmesinde yorumlayıcı yaklaşım benimsenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yerel Kimlik, Kültürel Değerler, Küreselleşme, Metropol, Göç, Hız.

EXAMINING THE MAINTENANCE OF LOCAL IDENTITY AND CULTURAL INTERACTION PROCESSES IN METROPOLISES WITHIN THE FRAMEWORK OF CURRENT URBAN APPROACHES

Abstract

The loss of original identity in homogeneous cities and spaces due to idealized approaches in planning and design, driven by globalization and modernization, is the main problem of

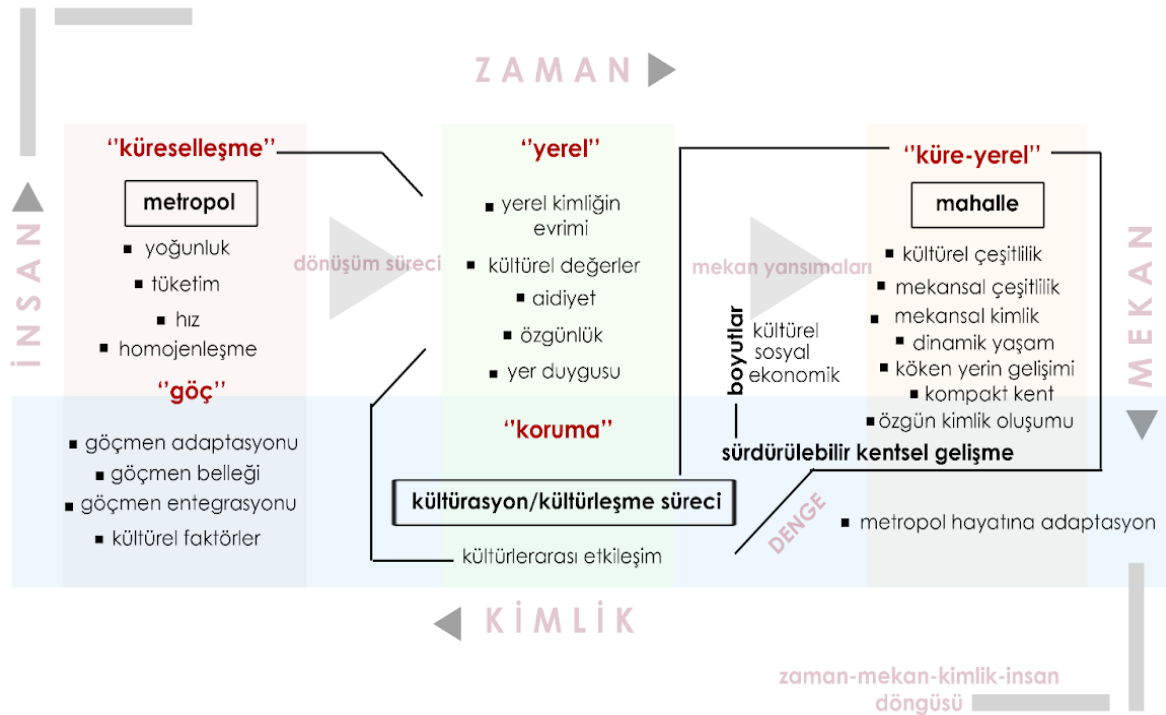
contemporary cities. Especially in this era where globalization is the main factor, metropolises with dense populations can be described as places increasingly losing their sense of local belonging, with rapid migration processes and consumption taking precedence. In this process, neighborhoods play a critical role in enabling communities to maintain their sense of solidarity and cultural identity, thus critical for preserving local culture. However, due to intense migration processes in the metropolis over time, neighborhoods undergo dynamic changes, and this change becomes a significant factor in shaping local identity evolution. This situation underscores the need for a comprehensive approach to future cities, aiming to preserve local culture, history, and products, aiming at self-sufficiency, preserving local culture, and increasing the quality of life. In line with this aim, the study will address the sustainability of local identity in the metropolis affected by globalization and migration processes, discussing the topic through contemporary urban approaches focused on preserving local values. The study will seek answers to the questions, "What is the impact of globalization and rapid change processes in metropolises on the sustainability of local identities? How can the local identity influenced by globalization and migration processes be made sustainable in cities, and what is the role of contemporary urban approaches in this regard?" The method used in the study seeking answers to these questions is literature review. Starting from the inductive method, both domestic and foreign articles, theses, books, and internet sources are scanned, and an interpretive approach is adopted in evaluating the findings.

Keywords: Local Identity, Cultural Values, Globalization, Metropolis, Migration, Speed.

1.GİRİŞ

Küreselleşme sürecinin hayatımıza girmesi ile birlikte insanların sosyal yaşamında, yerellik anlayışında ve kültürel değerlerin sürdürülmesinde büyük değişimler meydana gelmiştir. Günümüzde ise bu sürecin ulaştığı noktada özellikle kültürler arası etkileşimlerin yoğunluğu dikkat çekmektedir. Küreselleşme ve göç ilişkisi, günümüz dünyasının hızlı yaşam biçimi ve gündelik hayata olan yoğun etkisiyle yarattığı kültürel küreselleşme süreci ile birlikte, insanları kendi özgün değerlerinden uzaklaştırarak bir kimlik sorunu yaratmaktadır. Yaşanılan bu süreçte zıtlıkları içerisinde barındıran ve net bir tanım üzerinde uzlaşamayan küreselleşme kavramının birçok boyutu da beraberinde getirmesi literatür çalışmalarında ortak olarak öne çıkan değerlendirmelerden biri olmuştur. Bahsedilen bu süreçlerde, küreselleşmenin etkisiyle ön plana çıkan teknolojik gelişmeler, homojenleşme, hız ve kapitalizm sonucunda meydana gelen ekonomik, kültürel, toplumsal ve çevresel gibi birçok farklı boyutta ortaya çıkan sorunlar kentleri etkilemektedir. Bu etkiler yoğun bir şekilde özellikle büyük kentlerde görüldüğü için, yine bu sorunlara yönelik çözüm yolları da kentler üzerinden aranmaya başlanmıştır. Göç süreci ise küreselleşmenin yarattığı önemli bir etki olarak kentlerdeki demografik yapının ve kültürel dokunun farklılaşmasına neden olmaktadır. Göçmenlerin geldiği kültürden getirdikleri yeni dinamikler, kentlerin kimlik ve yaşam tarzını şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Bu sebeple, küreselleşme ve göç arasındaki yoğun etkileşim, kentlerin karşılaştığı zorlukları anlamak ve bu zorluklara çözüm yolları geliştirmek için önemli bir role sahiptir. Bu doğrultuda büyük kentlerde özellikle sosyal açıdan yaşanan sorunları Paasch (2015) şu şekilde özetlemiştir; Toplumun kalabalık bireylerden oluşan 'hız ve yoğunluk' içeren bir yapıya dönüşerek, kimsenin kimseyi tanımadığı ve güvenemediği bir hale gelmesinin yanı sıra, kentsel aidiyetin azalması da

büyük problemler teşkil etmektedir. Özellikle günümüz metropol kentlerinde küresel dünya ekonomisinin yarattığı büyüme yarışı, toplumsal yapıda hız karmaşasının hâkim olduğu ve sürekli olarak yetişilmeye çalışılan bir yaşam tarzına sebep olmaktadır. Küreselleşmenin yeni dünya düzeninde yarattığı etkiler ve özellikle yerel değerlerin kaybı arasındaki ilişki literatürde sıkça üzerinde durulan bir konu olmuştur. Çalışmalar sonucu ortaya çıkan bulgularda küreselleşme ve yerelleşme olgularının, yaşanan değişim ve dönüşümlere birlikte etki etmiş ve birbirlerini tamamlayarak etki güçlerini ve alanlarını artırmış olduğu yönündedir. Yerelleşme olgusu, küreselleşme sürecinde canlılık kazanmış ve ön plana çıkmaya başlamıştır. Homojenleşmenin artması, farklılıkların ve yerel nitelikteki değerlerin yok olmaya başlaması ile birlikte yerelleşme olgusu, küreselleşme süreci içerisinde canlılık kazanarak etki gücünü artırmıştır. Ayrıca, yerelleşme olgusunun kendisi de küreselleşme sürecinde değişim ve dönüşüm geçirmiştir. 1970 sonrası küreselleşme süreci ile birlikte yükselen yeni bir yerelleşme anlayışı (Glocalisation: Türkçeye küre-yerelleşme olarak çevrilmiştir.) olduğu görülmektedir. (Budak ve Ersavaş 2019) Robertsen ise konuyla ilgili yerelliklerin, küresel süreçlerin bir parçası olarak ortaya çıktığını savunmaktadır. Robertson, yerel olanın küresel olanla çatışmadığını da ifade eder; yani, yerelleşme, küreselleşmenin bir yönüdür. Küre-yerelleşme, özetle küresel ve yerel olanın birbirine entegrasyonunun bir sonucudur. Küreselleşme ise dünyanın bütünsel bir şekilde daralması ve yerelliklerin birbiriyle bağlantılı hale gelmesiyle gerçekleşir. Yerelliğin keşfi ise küresel süreçler aracılığıyla gerçekleşir. (Aslanoğlu, 2000: 140). Küre-yerel arasındaki bu ilişkinin zaman-mekan-kimlik-insan döngüsündeki etkisi (Şekil 1) günümüz yoğun metropollerinde nasıl en faydalı şekilde çalıştırılabileceği ve küreselleşmenin yerel kimlik üzerindeki çok boyutlu etkilerine güncel kent yaklaşımlarının ne gibi potansiyel faydalar sağlayabileceği çalışmanın ilerleyen bölümlerinde tartışılacaktır.

Şekil 1. Küre-Yerel İlişkisinde Zaman-Mekan-İnsan-Kimlik Döngüsü.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma, küreselleşme ve küreselleşmenin metropollerde yerel kimliğin üzerindeki etkileri arasındaki ilişki çerçevesinde, yaşanan değişim ve dönüşümlerin açık bir şekilde görülebilmesi için kent özelinde bir değerlendirmede bulunması ve tüm bunları, güncel kent yaklaşımları çerçevesinde daha da öze indirgeyerek incelemesi açısından önem taşımaktadır. Çalışmada başvurulan yöntem literatür taramasıdır. Tümevarım yönteminden yola çıkarak, yerli ve yabancı olmak üzere makale, tez, kitap ve internet kaynakları taranarak, bulguların değerlendirilmesinde yorumlayıcı yaklaşım benimsenmiştir. Bu doğrultuda nitel araştırmaya dayanan bu çalışma ile özellikle 2000 yılı sonrası yapılan çalışmalarda tüketimin dönüştürücü etkisi ve küreselleşme etkileri ile kentlerin tektipleşmesine karşı sosyo-kültürel sürdürülebilirliğin önem kazanmasıyla güncel kent yaklaşımları ve çalışmaları ön planda olmaktadır. Tezlere ve makalelere ulaşabilmek için; Yerel Kimlik, Kültürel Değerler, Küreselleşme, Metropol, Hız, Göç anahtar kelimelerinden yararlanılmıştır. Çalışma doğrultusunda kentler üzerindeki değişimler ve bu değişimler üzerine uygulanmakta olan güncel kent yaklaşımları değerlendirilerek çalışmaya yön verilmiştir. Bu bağlamda çalışmanın hipotezleri aşağıdaki gibidir:

- Küreselleşme ve göç süreçlerinin yoğun etkisi metropollerde sosyal, ekonomik ve kültürel dinamikleri derinden etkileyerek yerel kimliklerin sürdürülebilirliğini giderek zorlamaktadır. Yaşanılan bu süreç, yerel toplulukların sosyal bağlarını zayıflatarak yaşam kalitesi seviyesinde azalmaya yol açmaktadır.
- Küreselleşmenin etkili bir sonucu olan hız faktörü, metropollerde yaşamın hızlanmasına ve insanların birbirleriyle olan bağlarının zayıflamasına neden olmaktadır. Bu hızlı yaşam tarzı ve yer değiştirme süreçleri, yerel topluluklar ile yeni gelenler arasında entegrasyon sorunlarına sebep olarak bireylerin yerel kimlikleriyle olan bağlarını da gevşeterek, özgün değerlerin kaybına sebep olmaktadır.
- Güncel kent yaklaşımları, küreselleşme süreçlerinin olumsuz etkilerini dengeleyerek metropollerdeki yerel kimliği korumayı ve yaşam kalitesini artırmayı hedefleyen önemli bir araçtır. Bu yaklaşımlar, katılımcı planlama ve tasarım süreçlerini teşvik etmek, yerel kültürel mirası korumak ve kentlerin sosyal dokusunu güçlendirerek kentsel alanlarda sürdürülebilir yaşamı desteklemek üzerine odaklanmaktadır.

2.1.Kavramsal Çerçeve: Küreselleşmenin Boyutları

Modern yaşamın bir getirisi olarak zaman ve mekanla ilgili düşünceler küreselleşme süreci ile birlikte yeniden yapılandırılmış olup, sosyal, toplumsal ve ekonomik boyutlar ise hız kültürü çerçevesinde değerlendirilmeye başlanmıştır. (Gottschalk, 1999). Giddens küreselleşmeyi modernleşmenin bir sonucu olarak ele almış olup, "küreselleşme, uzak yerleşimleri birbirlerine, yerel oluşumların millerce ötedeki olaylarla biçimlendirildiği ya da bunun tam tersinin söz konusu olduğu yollarla bağlayan dünya çapındaki toplumsal ilişkilerin yoğunlaşması olarak tanımlanabilir." şeklinde yorumlamıştır. (Giddens,2016) Harvey ise küreselleşmeyi zaman ve mekan sıkışması olarak değerlendirmektedir. (Harvey,1997) Farklı bir tanımlamayla ise küreselleşme, dünyanın sıkışması ve tek bir yer olarak algılanmasını ifade etmektedir. (Aslanoğlu 1998: 124-125) Ritzer ise tanımlamasında özellikle küreselin çok boyutluluğuna vurgu yaparak şu şekilde ifade etmiştir; küreselleşme genellikle birçok çelişkili sonuca yol açan bir süreçtir; çünkü işleyişi, birçok değişkenlik

içerir, farklı ve çok yönlü akışları kapsar. (Ritzer, 2016: 328). Aynı zamanda yerel ve küreselin arasındaki ilişkiyi vurgulayan bir diğer tanımlamada ise; küreselleşme, dünya çapındaki toplumsal karşılıklı bağımlılıkları ve etkileşimleri oluşturan, arttıran, yaygınlaştıran ve derinleştiren toplumsal süreçlerin geniş yelpazesini ifade etmektedir. Bu süreçler aynı zamanda, insanların yerel ve uzakta olan arasındaki bağlantıları güçlendirerek farkındalıklarını artırmaktadır. (Steger, 2013: 31)

Bu bağlamda küreselleşme, hem tehditler hem de fırsatlar sunan karmaşık bir süreç olarak görülebilir. Ancak bu fırsatlar herkes için eşit şekilde erişilebilir olmamaktadır. Bundan dolayı, insanların bu fırsatlara ulaşabilmek adına göç etmeleri kaçınılmazdır. (Gallino, 2012: 38). Özellikle büyük şehirlere doğru yaşanan göç, nüfus artışıyla birlikte istihdam olanaklarını da zorlaştırmıştır. Küreselleşme süreci eşya ve sermaye hareketliliği ile birlikte insan hareketliliğini de tetiklemiştir. Bununla birlikte, taşımacılığın gelişmesi ve medyada kültürel değiş tokuşun teşviki, göçü daha da artırmaktadır. Castles ve Miller, göçün dünyanın dört bir yanını etkileyerek siyaseti ve toplumu şekillendirdiğini ve göçün küreselleşmenin önemli bir unsuru olduğunu belirtmişlerdir (Castles ve Miller, 2008). Bu bağlamda, göç ve küreselleşme arasındaki ilişki, hem ekonomik hem de sosyal boyutlarıyla karmaşık bir kavramsal çerçeve sunar. Göç, küreselleşmenin dinamiklerinden biri olarak, ekonomik ve kültürel etkileşimlerin önemli bir yansımasıdır. Göçmenler, geldikleri yerin kültürünü yeni yerleştikleri yere taşıyarak, o coğrafyada kültürel bir zenginlik oluştururlar. Bu süreç, yerel kültürlerin daha geniş bir kitleye yayılmasına ve farklı kültürel pratiklerin bir araya gelerek yeni sentezlerin ortaya çıkmasına katkıda bulunur. Aynı zamanda, göçmenlerin geldikleri yerlerden getirdikleri kültürel öğeler, yerel kültürler üzerinde de etkili olabilir ve bu da kültürel alışverişi artırır. Fakat, göç süreci aynı zamanda kültürel kimliklerin kaybına da yol açabilmektedir. Göçmenler, yeni yerleştikleri toplumlara uyum sağlamak için kendi kültürel öğelerinden bazılarını terk edebilir veya değiştirebilirler. Bu durum, göçmenlerin asimilasyonu ile sonuçlanabilir ve onların kendi kültürel kimliklerini yitirmelerine neden olabilir. Ayrıca, göç sürecinde yaşanan adaptasyon zorlukları ve kültürel farklılıkların anlaşılması eksikliği, toplumsal gerilimlere ve çatışmalara da yol açabilir. Bu nedenle, göçün kültürel boyutunu anlayabilmek ve özellikle büyük kentlerde göçmenlerin kendi kültürel miraslarını koruyabilmeleri için destekleyici politikalar geliştirmek önemlidir. Aksi takdirde küreselleşme sürecindeki bu değişim özellikle yüksek nüfusa sahip metropollerde karşılaştığımız, aynısını bir başka büyük kentte görebileceğimiz tüketim yapıları olmak üzere her mekana kolayca yayılarak özgün değerlerin kaybına yol açacaktır.

Ortaya koyulan tanımlamalar sonucu yapılan temel problem ise gitgide birbirine benzeyen kültürlerin oluşmasıyla yaşanan tekdüzelik ve hız hakimiyetinde temellenen bir yaşam döngüsüdür. Özellikle küresel dünya ekonomisinden kaynaklı ortaya çıkan kentler arası rekabet ve büyüme yarışı, günümüz metropol kentlerinin toplumsal yapıda hızlı ve sürekli olarak yetişilmeye çalışılan bir yaşam tarzına sebep olmaktadır. (Gehl, 2001 ve Paasch, 2015). Yaşanan küreselleşme süreci metropolün en küçük birimine kadar her mekanda hızlı değişim ve tüketim algısını oluşturmaktadır. (Korgavuş ve Karagüler, 2014).

Metropollerde küresel büyümenin bir simgesi olarak 'dikey kentler' yükselirken, ortaya çıkan yerleşimlerin fiziksel yapısı ile toplumsal yapı arasında kurulan bağ ise gittikçe zayıflamaktadır. (Duru, 2001). Yine Duru (2001) "Kentlerin yalnızca yapı yığınları tarafından oluşan bir yer olmadığını, ortak kent kültürü ile kent bilincine sahip toplulukların bir araya gelmesi ile oluştuğunu" vurgulayarak insan ile kentsel kültür etkileşimine değinmektedir. Küreselleşmenin kültürel alandaki etkisi, yerel kimlik ve kültürel değerler

ile ilişkilendirilmektedir. Bu noktada günceli yakalayan ve yereli değer alan yaklaşımların artması, insan ve toplumun temel alınarak yapılandığı bir dönüşümün gerçekleşmesiyle mümkün olabilir. Özellikle bu süreçte teknolojik alanda yaşanan gelişmeler, toplumun dönüşüm sürecini hızlandırmaktadır. Bahsedilen bu gelişmeler sonucu yaşam döngüsünde meydana gelen tekdüzelik ile yerel kültür ve değerlerdeki zayıflama, küresel kültür olgusunun ortaya çıkardığı homojen özellik gösteren bir gerçektir. Tüm bu kaos ve kargaşaya temelinde tepki gösteren güncel kent yaklaşımlarının ortak felsefesi ise özünde yerellik ve kültürel değerleri savunmasıyla, küresel hareketin bir sonucu olan homojenleşmiş, özgünlüğünden uzaklaşan yaşam şekillerine karşı çıkmaktadır. Küreselleşmenin yerel toplumlar ve insan üzerindeki yoğun etkisini ortadan kaldırarak, yaşanan bölgenin yerel özelliklerinin değerini ön plana çıkararak farkındalık yaratmayı amaçlamaktadır. Temel felsefesi insan ve toplum odaklı güncel kent yaklaşımları ile metropolü küreselleşmenin gündelik hayatta yarattığı tektipleşme olgusu ve hız karmaşasından uzaklaştırarak, kentleri sosyo-kültürel sürdürülebilir odaklı planlamalara yönlendirmek, çalışmanın genel çerçevesini tanımlamaktadır.

2.2.Güncel Kent Yaklaşımları

Yapılan araştırmada, artan tüketim hızı ve değişen çevre koşullarının etkisiyle geleceğin yaşamsal çevrelerinin kültür ve sosyal çevrenin sürdürülebilirliğin temel alınarak kurgulanması, hız dünyasının karmaşasına karşı daha yavaş bir yaşam stilini benimseyen, insan odaklı, sürdürülebilir gelecek senaryolarını ve çalışmalarının ön planda olduğu görülmektedir. Bu bağlamda özellikle yerel değerleri temel alarak yapılan çalışmalarda karşımıza kentler için bir çözüm niteliği taşıyan Yeni Şehircilik Akımı, Yavaş Kent Hareketi, Yaratıcı Kentler, Dirençli Kentler, PPS Modeli, TOD Modeli, Jacobs Modeli, Gehl Modeli, 15-Minute City ve Slow Streets gibi kentlerin fiziksel ve sosyal özgünlüğünü vurgulayan yaklaşımlar ve özellikle kimlik temasının ön planda tutulduğu konferanslar çıkmaktadır. Özellikle Yeni Şehircilik Akımı sonrasında günümüz kentleri için örnek model oluşturan; yerel yönetimler, konu üzerine uzman akademisyenler ve STK tarafından "yaşanabilir insan öncelikli şehirler" geliştirilmesi amacıyla literatürde ön plana çıkan, Newyork, Fringe, Bath, Melbourne gibi uygulama ve master plan çalışmaları devam eden metropol ölçekli kentler örnek alınmaktadır. (Aydemir, 2018)

Kentlerin kimlikli ve yaşanabilir hale getirilmesi, günümüzde kentsel planlama ve uygulamaların merkezinde yer almaktadır. Bu amaçla ortaya konan çeşitli yaklaşımlar, kentlerin sadece fiziksel çevresini değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel dokusunu da dönüştürmeyi hedeflemektedir. Yeni Şehircilik Akımı, Yavaş Kent Hareketi, Yaratıcı Kentlerin özgün kimliğe sahip ve yaşanabilir standartlarda olması günümüzde kentsel planlama ve uygulamaların merkezinde yer almaktadır. Jacobs, Gehl, PPS, TOD modeli ve 15-minute City yaklaşımları ile günümüzde yaşanabilir metropol ölçekli kent örneklerini temsil eden; Newyork, Fringe, Bath, Melbourne, Paris kentlerinin de ortak noktası "21. yüzyıl kimlikli mekanlar" teması ile "insan odaklı" kentler geliştirmektir. Bu sebeple yaşanabilir mekanların günümüz sürecinde "yereli değer alan ve günceli yakalayan" mekansal stratejiler ile ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Yeni Şehircilik Akımı, Yavaş Kent Hareketi, Dirençli Kentler, Yaratıcı Kentler gibi temel yaklaşımlar, kentlerde insan odaklı bir model oluşturarak, yaşam kalitesini arttıran, kimlikli mekanlar yaratmaya odaklanmaktadır. Bu yaklaşımlar, kentsel gelişimi sadece fiziksel altyapıyla değil, aynı zamanda toplumsal ve kültürel yapıları da kapsayacak şekilde ele almaktadır. Jacobs'ın sokakların ve kamusal alanların canlılığını vurgulayan yaklaşımı, TOD'un erişilebilirlik ve

sürdürülebilir ulaşım sistemlerini ön plana çıkaran anlayışı, PPS'in insan odaklı ve ölçekli mekanları teşvik eden modeli, Gehl'in insan ölçeğini temel alan kent tasarımı ilkeleri gibi modeller ve yaklaşımlar, kentlerin daha kapsayıcı, çeşitliliği destekleyen ve sürdürülebilir gelişimini sağlayan bir yapıda olmasını hedeflemektedir. Bu temel ilkeler, göçle gelenlerin uyumunu da dikkate alarak kentlerin kimlikli ve yaşanabilir hale gelmesini desteklemektedir. (Şekil 3) Göçmenlerin kültürel çeşitliliği ve katkısı, bu modellerin uygulanmasında dikkate alınmalı ve entegrasyon süreçlerinde özel bir öneme sahip olmalıdır. Bu sayede kentler, ayırım yapmaksızın tüm insanların taleplerine ve ihtiyaçlarına uygun olarak planlanabilir ve yaşanabilir bir ortam sunabilir.

Jacobs Yaklaşımı	Gehl Modeli	PPS Modeli	TOD Modeli	15-Minute City	Yavaş Şehir
Ekosistem olarak şehir	İnsan merkezli tasarım	Kullanıcı Odaklılık	Toplu Taşıma Ulaşımı	Erişilebilirlik	Erişilebilirlik
Sokaklar ve Kamusal Alanlar	Yaya Odaklılık	Erişilebilirlik ve Kolaylık	Yaya Odaklı Planlama	Çeşitli Kullanımların Yakınlığı	Yavaşlık
Çeşitlilik	Kamusal Alanların Önemi	Çok Amaçlılık	Sahiplenme	Toplu Taşıma ve Yaya Odaklılık	Doğal ve Tarihi Mirasın Korunması
Aitlik	Çeşitlilik	Çeşitlilik	Topluluk Katılımı	Yeşil Alanlar	Çevresel Sürdürülebilirlik
İnsan Ölçeğindeki Yapılar	Topluluk Katılımı ve Sahiplenme	Kamusal Alanların İşlevselliği	Çeşitlilik	Topluluk Katılımı ve Çeşitlilik	Topluluk Katılımı ve Dayanışma
	Ölçek ve Oran		Karma Kullanım		Yerel Ürünlerin Desteklenmesi
S L O W S T R E E T S					
YENİ ŞEHİRCİLİK AKIMI TEMEL İLKELERİ					
KÜLTÜREL ETKİLEŞİM					
Göçmenlerin kentsel alanlara entegrasyonunu ve toplum içindeki uyumunu sağlamak için önemli yaklaşımlardır. Göçmenlerin kendi kültürlerini korumalarına ve ifade etmelerine olanak tanırken, yerel toplumla etkileşim kurmalarını teşvik eder.					

Şekil 2. Güncel Kent Yaklaşımlarının Temel Eğilimleri.

Araştırma özelinde özellikle son dönemde metropol ölçekli kentlerde uygulanan güncel kent yaklaşımları incelendiğinde, ABD-Newyork'ta çevre tasarımında fiziksel aktiviteyi desteklemek amacıyla PPS modelinden faydalandığı görülmektedir. Özellikle erişilebilir-insan ölçekli ve sürdürülebilir olması, ayrıca yerin karakterini güçlendirmek amacıyla, cadde iyileştirilmesine önem verilmektedir. 2005 yılında başlatılan Cadde Rönesansı kampanyasıyla toplu ulaşım, yaya öncelikli erişilebilir cadde-sokak yapısı ve kentsel mekanda canlılığı artırmaya teşvik eden aktiviteler ağırlıktadır. (PPS, 2007; NYC, 2010) PPS Modeli insanların keyif olarak yaşamak istediği, eğlendiği 'nitelikli yer yaratma süreci' olarak tanımlanmıştır. (Wyckoff, 2014) PPS Modeli sadece daha iyi yapı ve çevresi üretmek değil, insanların kültürel sosyal, fiziksel açıdan özellikle yoğun göç süreçlerinden sonra yaşadıkları yer ile bir bağ kurma eğilimini artırma üzerinde çalışmaktadır. (PPS, 2015) Avustralya-Melbourne'da ise TOD modelinden yararlanılmaktadır. TOD Modelinde ise yaya destekli yapı formları ve bisiklet, kamu ulaşımına uygun çözümler getirmek amacıyla ortaya çıkmış bir toplum tipi geliştirme modelidir. Şehrin en önemli özelliği 20 dakika mesafe içerisinde kamu ulaşımı, bisiklet yolları ve yürüme ile çeşitli hizmetlere erişilebilirliğin sağlanmasıdır. (PM MPS, 2014) Bununla birlikte yerel belediyeler ile pilot projeler geliştirilmekte, kamu sağlığını geliştiren çalışmalara ağırlık verilmektedir. Melbourne merkezde ise küçük sosyal mekanlar oluşturularak özellikle aidiyet hissinin sağlanması hedefiyle yer algısını güçlendiren geleneksel mimari yaşatılmaktadır. Kafe, yemek yerleri, mağazalar, alışveriş alanları vb. küçük işletmeler ile kentsel mekana canlılık kazandırılmaktadır ve aynı zamanda bilgi ve teknolojiyi de sürece dahil eden kentsel sistemlere ağırlık verilmektedir. (Aydemir, 2018)

Jacobs Yaklaşımında Yeni Şehircilik ilkeleri güçlü bir şekilde desteklenmektedir. Jacobs kentleşen dünyada barınma projeleri ve otopanların çevreye verdiği zarar konusuna dikkat çekmiştir. (Jacobs, 1993) Yeni kentleşme sürecinde korumacı yaklaşımıyla kentlerin insan öncelikli planlanması için çevresel hareket başlatmıştır (PPS, 2015). Jacobs yaşanabilir kentler geliştirmede dört özellik üzerinde durmaktadır. Bunlar; ekosistem olarak şehir, karma arazi kullanımı, çeşitlilik, airtiktir. Jacobs'un başlattığı çevresel hareketten esinlenerek Gehl ve PPS modeli gelişmiştir. İnsan merkezli kentleşmenin teorisi üzerine geliştirilen modelde aktif, güçlenen kalıcı kamusal mekanlar geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Gehl (2001), "Nerede ve nasıl insanlar yürür, kalır, konuşur, oturur?" soruları üzerinden aktiviteyi destekleyici mekanların özelliklerini tanımlamaktadır. Bu sayede insan ve kültür çeşitliliğini de bir araya getirerek uyum içerisinde sosyal bir çevre yaratmaktadır. Özellikle temelinde yürünebilirliği hedef alan bu yaklaşımlar Slow Streets uygulamasını benimseyerek, kentsel alanlarda trafik hızlarının düşürülmesi ile yayaların ve bisikletlilerin güvenliğini artırmayı amaçlamaktadır. Bu yaklaşım, genellikle araç trafiğinin yoğun olduğu bölgelerde uygulanır ve belirli sokaklarda araç hızlarını azaltmak için çeşitli yöntemler kullanır. Slow Streets özellikle COVID-19 salgını sırasında sosyal mesafe ve fiziksel aktiviteyi teşvik etmek için daha da önem kazanmıştır.

Habitat III, Vizyon 2023 vb. ulusal ve uluslararası raporlar da kentsel mekanı sorgulamada "küresel ölçekte kendi kimliğini koruyabilme" çabası hakimdir. Bu kapsamda yaşanabilirliği yüksek sağlıklı, güvenli, erişilebilirliği yüksek yaklaşımlara vurgu yapılmaktadır. (Sezgin, 2016). Şehrin güvenli olması, insanların huzurlu ve güven içinde yaşaması, kendini yaşadığı ortam ile özdeşleştirilmesi ile ilişkilidir. Toplumun her kesiminden insan yoğunluğunu barındıran kentin erişilebilirliğinin yüksek olması çevreci, teknolojiyi, geçmiş bilgi ve deneyimlerden yorumlayarak yeniden ele alan, yenilikçi yaklaşıma açık, bütünsel, esnek kentsel peyzaj planlama ve tasarım süreçlerini gerektirmektedir. (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2016). Aynı zamanda, HABİTAT III (2016) konferansında sosyo-ekonomik işlevlerin gerçekleşmesinde kamusal mekanların, yerel ve mahalle ölçeğinin önemine değinilmiştir. Ara mekanları oluşturan cadde-koridor-meydan vb. kentsel kamusal mekanlar bir sistemler bütünü olarak ele alınmakta ve yereli yansıtan mahalle ölçeğinde değerlendirilmektedir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü Arama Konferansı'nda da kentsel kalite hedeflerini yükseltmeyi amaçlayan çalışmalardan bahsedilmektedir. Karar verme sürecinde yere özgü yaklaşımlar dikkate alınmıştır. Bahsedilen yaklaşım ile, ulusal açıdan yerel öncelikli, gelecek vizyonu ile ilişkili, kimlik-kültür ilişkisinin sorgulandığı, kentsel çevreyi oluşturan yapılar ve arada kalan mekanların bütünsel ele alındığı kentsel peyzaj planlaması ve tasarımı stratejileri belirlenmiştir. (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2016). Diğer yandan, dünya üzerinde ve ülkemizde yapılan çalışmalardan da yola çıkarak, küreselleşmenin olumsuz etkilerinden, hayatın hızlanmasından, homojenleşmenin artmasından ve kapitalizmin etkilerinden kentleri ve kentte yaşayanları koruyabilmek adına yerelleşme olgusunu merkeze alan, küreselleşmenin olumlu yanlarından faydalanan, sürdürülebilirlik hedeflerini benimseyen Yavaş Kent Hareketi' de çalışmanın ana temasıyla ortak bir çok özellik içermekte olup incelenen kent yaklaşımlarından biri olmaktadır.

Yerelden küresele doğru gelişme gösteren Yavaş Kent Hareketi, yerel nitelikteki kimlik, kültür ve değerlerin yanında doğal ve tarihi zenginliklerin korunması, yerel topluluk ve ziyaretçilerin yaşam kalitelerinin iyileştirilmesi, farklılıkların canlandırılması, çevre

sorunlarının önlenerek çevresel değerlerin korunması, ekonomik büyüme ve toplumsal gelişim arasındaki dengenin sağlanması, sürdürülebilirlik, Yavaş Hareketi ve Slow Food Hareketi'nin hedeflerinin gerçekleştirilmesi, küreselleşmenin ve teknolojik gelişmelerin olumlu yanlarının sunduğu imkanlardan faydalanılması, yerelleşmenin vurgulanması, üretim ve tüketim dengesinin sağlanması çerçevesinde hareket eden alternatif bir kent modeli olarak ortaya çıkmıştır. (Honore,2008). Fakat konu üzerine yapılan literatür araştırmasında Yavaş Kent Hareketinin daha çok küçük ölçekte yerleşimlerin yerel ve özgün değerleriyle öne çıkarılma sürecini kapsadığı ve çalışmaların bu noktada yoğunlaştığı görülmektedir. Özellikle küçük şehir olduğu zaman Yavaş Kent düşüncesini aktarmanın daha kontrollü olduğu çalışmalarda gözlemlenmektedir.

Yavaş Kent Hareketi'nin yanı sıra bu konuda ön plana çıkan diğer yaklaşımlara da araştırmalarda sıkça yer verildiği, özellikle Yeni Şehircilik ve devamı niteliğindeki Akıllı Büyüme yaklaşımlarının mahalle ölçeğinde en yaygın uygulamanın olduğu iki yaklaşımı oluşturduğu gözlemlenmektedir. Yeni Şehircilik yaklaşımı yerel ölçeği, "komşuluk birimi, mahalle ve koridor" olarak ortaya koymuştur. (CNU, NRDC & USGBC, 2011; Özdal, 2015) "Kompakt, yaya dostu yerleşim modülleri - karma kullanımlı, karma konut tipolojileri - bütünleşik ulaşım sistemleri - yeşil bağlantılar - çevreye duyarlı bina tasarımı - açık, doğal ve kırsal alanların korunması - erişilebilir/uygun fiyatlı - ekonomik sürdürülebilirlik ve kurumlar arası işbirliği ve ortaklıklar" iki yaklaşımın temel ilkelerini oluşturmaktadır. Buna göre kentler, sınırları tanımlı, her biri kendine yetebilen mahallelerden meydana gelmelidir. (Özdal, 2015).

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Şehirlerin geçmişte ve günümüzde yaşadığı sorunlardan ve küresel dünya anlayışının getirdiği değişimden çıkan ortak sentez; kentsel mekanda "insanı temel alan" sistemlerin geliştirilmesine ihtiyaç olduğudur. Bu konuda metropollerin gereksinimleri, mevcut değerleri ve dinamikleri, bölgelere özgü potansiyelleri ve fırsatlarının iyi değerlendirilmesi gerekmektedir. Araştırmalar sonucu özellikle yeni kentleşme stili, kentler ve kentsel mekanı oluşturan sistemlere (komşuluk birimi, koridor, yapı adaları) önem vermektedir. (Habitat III Raporu, 2016c; Özdal, 2010). Özellikle yapılan çalışmalarda, insan öncelikli, erişilebilir ve planlama-tasarım boyutunun ön planda olduğu kalkınma modelleri görülmektedir. Fakat tüm bunların çerçevesinde uygulanan modellerde kültürel değerlerin güncel yaklaşımlarla yaşatılması, bölgenin yerel değerine özgü çözümlenmeler, küresel ve yerel arasında yaratılacak bir dengenin vurgusu geri planda kalmaktadır.

Bahsi geçen kent yaklaşımları ve modeller metropoldeki yaşam şartları üzerinden ele alındığında tüm olumlu etkilerinin yanında bir takım negatif yönlerde barındırabilir. Öncelikle bu yaklaşım ve modellerin en önemli ve pozitif yönlerinden biri insan merkezli yaklaşımdır. Gehl, PPS, TOD ve diğer modeller, şehirlerin fiziksel ortamının düzenlenmesinde insanların ihtiyaç ve davranışlarını ön planda tutmaktadır. Bu yaklaşım, hızlı geçiş süreçlerini deneyimleyen farklı kültürel kökenden gelen insanların entegrasyonunu kolaylaştırmaktadır. Örneğin kamusal alanın verimli kullanımını destekleyen bir PPS modeli, farklı grupların uyumunu ve etkileşimini artırarak sosyal bağları güçlendirebilir. Diğer yandan ise özellikle metropol gibi nüfusun yoğun olduğu bölgelerde standart çözümlerin sunulması ve yerel özelliklerin göz ardı edilmesi, insanların aitlik duygusunu azaltabilir ve kimlik kaybına neden olabilir. Ayrıca bu modellerden bazıları

belirli bir gruba odaklanırken diğerlerini dışlama potansiyeline de yol açabilir. Bu durum ise göçmen grupların uyum sürecini zorlaştırabilir ve toplumsal gerilimi artırabilir.

İncelenen bir diğer yaklaşımda ise, yerelliğin ve kültürel değerlerin daha fazla vurgulandığı, hızlı kentleşmeye alternatif gelişen Yavaş kent hareketi, büyük ölçüde, insan odaklı ve yaşanabilirlik olgusu üzerinden ele alınmaktadır. Göç ile gelenlerin yerel topluluklara katkıları ve kültürel çeşitlilik, bu yaklaşımın önemli bir parçasıdır. Yer algısı, mahalle kültürü, tarihsel koruma, şehirselleşme gibi unsurlar, göçmenlerin de kent yaşamına daha derinden katılımını teşvik ederek toplumsal bağları güçlendirme fırsatı sunmaktadır. Küresel sorunlara yerelden çözüm aranması ve bu konuda yerel çabaların önemsenmesi noktasında kentsel sürdürülebilirlik açısından farklı kent yaklaşımlarından ayrılmasıyla büyük önem taşımaktadır. Fakat bunun yanında ekonomik büyümenin öncelikli olarak ele alınması noktasında, Yavaş Kentlerin turist çekebilme adına yerel nitelikteki değerlerini pazarlaması neticesinde sakin yaşam umuduyla gelen göç dalgaları ve turistlerle birlikte, buralardaki hayat hızlanmakta, tüketim kültürü yaygınlık kazanmakta, altyapı yatırımları artmakta ve yeni konaklama yerlerinin inşa edilmesi ile birlikte betonlaşmanın artarak çevresel değerlere zarar verilmesi ve yeşil alanların azaltılması durumu ile karşı karşıya kalınmaktadır. Bu doğrultuda açıkça görülmektedir ki Yavaş Kent Hareketinin ortaya çıkış amaçları ilerleyen süreçte değişmeye başlamış ve bu hareket, karşı olduğu olguları da bünyesinde barındırmaya başlamıştır. Bu nedenle, tüm bu süreçler arasında dengenin sağlanması zorunlu bir hale gelmiştir. Çünkü yalnız başına küreselleşmenin hiçbir anlamı olmayacağı gibi yalnız başına yerelleşmenin de hiçbir anlamı yoktur. Bu nedenle, yerel olan ve küresel olan birlikte bulunmalı ve arasındaki denge sağlanmalıdır. Tüm bu olgular arasında denge sağlandığı zaman Yavaş Kent Hareketi başarılı bir alternatif kent modeli olabilir ve kapitalizmden, tüketim kültüründen, aşırı hızdan, küreselleşmenin ve teknolojinin olumsuz yanlarından, küresel kitle kültürünün oluşturduğu homojenleşmeden ve ekonomik büyümenin öncelikli olarak görülmesinden kurtulabilir.

3.1. Yerele Özel Öneriler:

Küreselleşmenin etkileriyle öne çıkan tüm bu süreçler değerlendirildiğinde, hızlı yer değiştirme hali ve sürekli uyum ihtiyacı da göz önüne alındığında, kentsel yaklaşım ve modellerin metropollerde nasıl ayakta kalacağı dikkate alınmalıdır. Özellikle insan çeşitliliğine ve doğabilecek potansiyel ihtiyaçlara duyarlı çözümler geliştirilmelidir. Ayrıca yerel toplulukların ve göçmen gruplarının katılımı ve temsili sağlanmalı, karar alma süreçlerinde onların ihtiyaçlarına ve bakış açılarına daha fazla yer verilmelidir. Bu sayede şehirler daha kapsayıcı, adil ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşabilir. Yerel ölçekte sürdürülebilir gelişmenin ön planda tutulduğu bu girişimlerde, toplum, birey ve çevrenin kesişim noktasının en temel birim olan mahalle ölçeğinde yapılacak uygulamaların, sürdürülebilirliğin geniş ölçeklerde yayılmasında ve hem toplumsal hem bireysel ihtiyaçlara yanıt veren yerele özgü gelişmeler yaratmada önemli role sahip olduğunu göstermiştir. Bu noktada daha alt birim olan mahalleler üzerinden ilerleyerek yerel değerlerin ön plana çıkarıldığı, insan ölçeğinde yaşanabilir çevreler oluşturmak, metropol içerisinde alternatif yaşam biçimlerinin oluşmasında etkili olacaktır. Küçük yerleşim birimleri kalkındıkça kentin geneli de bu noktada kalkınacaktır. Yerel kimliğin sürdürülebilmesi için metropolün 'Yavaş Mahalleler' düzeyinde ele alınması ise yoğun tüketim hızına sahip olan metropoller için bahsedilen hız ve yavaşlık arasında denge kurabilecek bir yaklaşım olacaktır. Özellikle metropol İstanbul ele alındığında yerel değerlerin güncel koşullarda yaşatılabilmesi, yerel ekonomiyi canlandırmak ve yerel üretim

konusunda çeşitliliği arttırmak, Jacobs'un (1993) 'sokağı izleyen gözler' ile anlatmaya çalıştığı aktif cadde sokak yaşamı-güvenliği esnaf ve yerli halkın dayanışması ve her bölgenin kendi özgünlüğü ve yerel değerleri dahilinde yapılacak çalışmalar önemli bir yol haritası oluşturacaktır. Günümüz hızlı yer değiştirme süreçlerinde ise bireylerin tek bir bölgede toplanmasının önüne geçilmesi, yaşam kalitesini artırma konusunda hayati öneme sahip olacaktır. Kentin farklı bölgelerine dağılım, yoğunluğun dengelenmesine ve bölgedeki kaynakların daha adil kullanılmasına da olanak sağlayacaktır. Bu da, mahallelerin sosyal ve fiziksel altyapısının daha iyi kullanılmasını ve sürdürülebilir bir yaşam ortamı yaratılmasını mümkün kılacaktır. Ayrıca farklı mahallelerdeki çeşitlilik, kültürel etkileşimi arttırarak ve sosyal bağları güçlendirecektir. Göçmenleri tek bir bölgede toplamak yerine farklı mahallelere dağıtmak entegrasyon sürecini destekleyecek bir yaklaşım olacak ve toplumsal uyumu güçlendirecektir. Bu sayede yaşam kalitesini arttırmak amacıyla çeşitli yerleşim alanları arasında kaynakların eşit dağılımı ve sosyal denge sağlanacak, bu da hem göçmenler hem de yerel halk için yaşanabilir, sağlıklı bir ortam yaratacaktır.

Mahalle odaklı ve yerele özgü değerleri benimseyen çözüm önerilerinin, kentlerde yaşanabilirliği arttırmak ve göçle gelenlerin entegrasyonunu desteklemek için etkili bir role sahip olduğu yapılan değerlendirmelerde açıkça görülmektedir. Bu bağlamda her mahallenin çeşitli sosyal ve kültürel etkinlikler düzenlemesi ve mahalle sakinlerinin bir araya gelip etkileşimde bulunmasını teşvik etmesi önemli olacaktır. Mahalle düzeyinde düzenli olarak kültürel etkinlikler düzenlenerek, göçmenlerin kendi kültürlerini tanıtmaları ve yerel halkla etkileşimde bulunmaları teşvik edici rol oynayabilir. Örneğin, uluslararası yemek festivalleri, müzik etkinlikleri, dans gösterileri gibi etkinlikler düzenlenebilir. Her mahallede, yerel kültürü ve gelenekleri yaşatmayı amaçlayan kültür evleri veya merkezleri kurulabilir. Tüm bu süreçler yerel değerlerin senteziyle, özünden izler taşıyan, benzersiz bir kimlik ile homojenleşme karşısına geçme potansiyelini arttıracaktır. Göçmenlerin entegrasyonu için özel programlar ve destek mekanizmaları da oluşturulabilir. Özellikle yerel işletmelerde göçmenlerin kendi kültüründen izler taşıyan ürünlerin satışına ve tanıtımına fırsat verilmesi, yerli halkında yeni kültür ile tanışmasında ve benimsemesinde etkili rol oynayacaktır. Ayrıca bölgeye uyum ve mesleki gelişim açısından mesleki eğitim programları gibi eğitim olanakları sunulabilir. Komşu STK'lar ve yerel yönetimler göçmenlerin ihtiyaçlarını tespit edebilir, destekleyebilir ve katılımlarını artırabilir. Bu önerilerin uygulanmasında komşuların çeşitliliği bir değer olarak görülebilir ve herkesin birbirini kabul ettiği ve saygı duyduğu bir ortam yaratılabilir. Bu da, metropolün geneline yayılan, yaşanabilir, adil ve küresel süreçte yerelin özgün değerlerini oluşturan küçük birimler halinde büyük bir farkındalık yaratarak, kentsel yaşamın kalitesini artırır ve sosyal uyumu sağlar.

4. SONUÇ

Küreselleşme süreci ve etkisiyle giderek hızlanan dünya, göç süreçleri ve kaybolmakta olan özgün değerlerin, gelecekte yaratacağı çevresel baskıyı sürekli olarak arttıracacağı ve tüm bileşenleri ile kent yaşamını tehlikeye sokacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda güvenli, insan öncelikli ve sağlıklı yaşam hakkı her bireyin temel hakkıdır. Fakat bu süreçte metropollerde artan yoğunluk ve imkanlara erişme arzusu insanları yoğun ve kapitalist bir düzene mahkum etmektedir. Yoğun nüfuslu metropollerde giderek azalan bu değerler, bireyi, küreselleşmenin gündelik hayatta yarattığı tektipleşme olgusu ve hız karmaşasından uzak, alternatif arayışlara yönlendirmektedir. Günümüz sürecinde karşımıza çıkan güncel kent yaklaşımları ise bu olumsuz eğilimleri tersine çevirme potansiyeline sahiptir. Özellikle

son dönemde artan farkındalık ve çabalar, metropollerde yaşam ve yerel kimliğin sürdürülebilirliği konusunda umut verici görünmektedir. Yeni planlama ve tasarım yöntemleri, küresel trendleri yerel özelliklerle birleştirerek, şehirlerin özgünlüğünü korumayı amaçlar ve çeşitlilik karşısında uyum ve entegrasyonu da desteklemektedir. Kalabalık şehirlerin önemli bir parçası olan entegrasyon ve çeşitlilik bu sürecin önemli bir parçasıdır. Yoğun yer değiştirme süreçleri sonucu göçmenlerin kente getirdiği farklı kültürler bu noktada yerel kimliğin zenginleşmesine ve çeşitlenmesine katkı sağlamaktadır. Bu nedenle göçmenlerin entegrasyonu ve kent yaşamına katılımları mutlaka teşvik edici olmalıdır. Bu noktada kültürel etkileşim ve alışveriş, yerel kimliğin güçlenmesine ve kentsel dinamizmin artmasına yardımcı olabilir.

Sonuç olarak, günceli değer alan bu yaklaşım ve modeller kentlerde yaşam kalitesinin artması ve sürdürülebilirliğin sağlanması açısından önemli bir fırsat sunmaktadır. Ancak bu yaklaşımların etkili bir şekilde uygulanabilmesi için yerel koşulların ve ihtiyaçların dikkate alınması gerektiği de unutulmamalıdır. Ayrıca göçmen grupları gibi sosyal açıdan dezavantajlı grupların da bu sürece aktif olarak dahil edilmesi ve ihtiyaçlarına cevap verilmesi önemlidir. Bu şekilde şehirler daha kapsayıcı, daha adil ve daha sürdürülebilir bir geleceğe hazırlanabilir.

KAYNAKLAR

- Aslanoğlu, R. (1998). Kent, kimlik ve küreselleşme. Bursa: Asa Kitabevi. pp 124-125
- Aydemir, K. (2018). Yavaş Kent Hareketi üzerinden yaşanabilir aramekan geliştirmede bir model önerisi. Bartın Üniversitesi, Doktora Tezi.
- Budak, S. & Ersavaş Kavanoz, S. (2019). Küçük yerleşimlerin yerel ve özgün değerleriyle öne çıkarılma süreci: Küreselleşme çağında kent turizmi. *Siyasal: Journal of Political Sciences* , 28 (2) , 117-140 . Doi: 10.26650/siyasal.2019.28.2.0043
- CNU, NRDC & USGBC, (2011). LEED 2009 for neighborhood development, Washington: USGBC. Erişim: www.usgbc.org
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekansal Planlama Müdürlüğü (2016), Kentsel tasarım rehberleri, Cilt 1: Araştırma ve tanımlama, İncekara Matbaacılık, İstanbul.
- Duru, B. (2001). Gökdelenler ve kent. Mülkiyeliler Birliği Yayınları, Ankara, pp 331-362
- Gallino, L. (2012). Küreselleşme ve eşitsizlik, (Çev.) Durdu Kundakçı, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Gehl, J. (2001). Life between buildings, using public space. London: Island Press, pp 13
- Giddens, A. (2016). Modernliğin sonuçları, (Çev.) E. Kuşdil, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Gottschalk, S. (1999). Speed culture: Fast strategies in televised commercial ads. *qualitive sociology*, 22(4): 311-329
- Görmez, K. (Ed.). (2005). Küreselleşme ve yerelleşme, Odak Yayınevi, Ankara, pp. 1-19
- Greenberg, M. (2000), Neighborhoods: Slow places in a fast world? *Society*, 38, 28–32. Erişim: <https://doi.org/10.1007/s12115-000-1003-4>

- Habitat III Raporu, (2016). Yeni kentsel gündemin ilk taslağı, Birleşmiş Milletler konut ve sürdürülebilir kentsel gelişim konferansı, pp 6.
- Hagen, J. (2018). Traffic calming and environmental justice: New York City's neighborhood slow zones. *Transportation Research Record*, 2672(3) : 175–184
- Harvey, D. (1997). Postmodernliğin durumu. (Çev.) S. Savran, Metis Yayınları, İstanbul.
- Honore, C. (2008). Yavaş! Hız çılgınlığına başkaldıran yavaşlık hareketi, (Çev.) Esen Gür, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Jacobs, J. (1993). Büyük Amerikan şehirlerinin ölümü ve yaşamı. (Çev) B. Doğan, Metis Yayıncılık, İstanbul, pp 150-173.
- Korgavuş, B., & Karagüler, S. (2014). Geleceğin kentlerine yönelik temel kavramlar. *Geleceğin Şehri, Esenler Şehir Düşünce Merkezi Yayınları*, İstanbul.
- NYC, (2010). Active design guidelines: Promoting physical activity and health in design. www.nyc.gov/assets/doh/downloads/pdf/environmental/active-design-guidelines.pdf
- Özdal, S. (2015). Mahalle ölçeğinde sürdürülebilirlik değerlendirme araçlarının irdelenmesi ve yerele özgü bir yöntem önerisi. *Mimar Sinan Üniversitesi, Doktora Tezi*.
- Özdal, S. O. (2010). Küreselleşme sürecinde kentsel tasarımın değişen rolü ve yeni kentleşme akımı ilişkisi üzerine bir inceleme. *Mimar Sinan Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi*.
- Paasch, S. (2015). Liveable dimensions of public spaces. *Technical University of Dresden, Diploma Thesis*.
- PPS, (2007). New York City streets renaissance, Erişim: [www.pps.org.projects/new-york-city-street-renaissance/](http://www.pps.org/projects/new-york-city-street-renaissance/).
- PPS (2015). What makes a succesful place? Erişim: <https://www.pps.org/article/grplacefeat>
- PM MPS, (2014). State Government Victoria - The vision of Melbourne; Melbourne will be a global city of oppotunity and choice. Erişim: https://www.planning.vic.gov.au/__data/assets/pdf_file/0040/636997/Introduction-Plan-Melbourne-May-2014-v3.pdf
- Ritzer, G. (2016). Toplumun McDonaldlaştırılması: Çağdaş toplum yaşamının değişen karakteri üzerine bir inceleme, (Çev.) A. E. Pilgir, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Sezgin, D. (2016). Tasarımla daha güvenli ve erişilebilir kentler. *Yaşanabilir Şehirler Sempozyumu*.
- Wyckoff, A. (2014). Definition of placemaking: Four different types. Erişim: http://www.canr.msu.edu/uploads/375/65814/4typesplacemaking_pzn_wyckoff_january2014.pdf